

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ३, अंक १८]

शनिवार, मार्च १८, २०१७/फाल्गुन २७, शके १९३८

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक ३१

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक १८ मार्च २०१७

अधिसूचना

कारखाने अधिनियम, १९४८.

क्रमांक एफएसी/२०१६/प्र. क्र. ३८/कामगार-४.—कारखाने अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ६३) महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना, त्याच्या कलम ६५ च्या पोट-कलम (२) आणि कलम ११२ व ११५अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि त्याबाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने करण्याचे योजिलेल्या नियमांचा पुढील मसुदा, यामुळे बाधा पोहचण्याची शक्यता असलेल्या सर्व व्यक्तींच्या माहितीकरिता, उक्त अधिनियमाच्या कलम ११५ च्या पोट-कलम (१) द्वारे आवश्यक असल्याप्रमाणे याद्वारे प्रसिद्ध करित आहे. आणि याद्वारे अशी नोटीस देण्यात येत आहे की, उक्त मसुदा, ही अधिसूचना महाराष्ट्र शासन राजपत्रात प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून पंचेचाळीस दिवसांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर महाराष्ट्र शासन विचारात घेईल.

उपरोक्त कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी, उक्त मसुद्याच्या संबंधात कोणत्याही व्यक्तीकडून ज्या कोणत्याही हरकती किंवा सूचना, संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, ५ वा मजला, कामगार भवन, ब्लॉक ई, सी-२०, वांद्रे कुर्ला संकुल, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१ यांच्याकडे प्राप्त होतील त्या शासन विचारात घेईल.

नियमांचा मसुदा

(१) या नियमांना महाराष्ट्र कारखाने (सुधारणा) नियम, २०१६ असे म्हणावे.

(२) महाराष्ट्र कारखाने नियम, १९६३ च्या नियम १०२-ब नंतर पुढील नियम १०२-क समाविष्ट करण्यात येईल.

(१)

“ नियम १०२-क-प्रौढ पुरुष कामगारांना सूट देणे

कोणत्याही कारखान्याच्या किंवा कारखान्यांचा गट किंवा वर्ग किंवा वर्णनाच्या कोणत्याही किंवा सर्व प्रौढ पुरुष कामगारांना, कारखान्याचा मालक किंवा भोगवटादाराने पुढील अटी व शर्तीची पूर्तता केल्यास, त्यास उक्त अधिनियमाचे कलम ५१, ५२, ५४ आणि ५६ व कलम ६५ चे पोट-कलम (२) खालील कोणत्याही किंवा सर्व तरतुदींमधून सूट देण्यात येईल. उक्त अधिनियमाच्या कलम ६५ च्या पोट-कलम (३) मधील खंड (एक) ते (चार) मध्ये नमूद केलेल्या शर्तीखेरीज पुढील शर्ती समाविष्ट करण्यात येतील.

(पाच) कोणत्याही कामगारास सलग पाच तासांपेक्षा जास्त वेळ काम करण्यास मुभा देता कामा नये आणि आरामाचा मध्यांतर हा अर्ध्या तासापेक्षा कमी असता कामा नये.

(सहा) अतिकालिक काम करण्यासाठी आवश्यक कामगारांच्या नावांची यादी प्रदर्शित करावी आणि त्याची प्रत कारखाने निरीक्षकाच्या कार्यालयालाही सादर करावी. ”

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

श्वेता सिंघल,
शासनाच्या उप सचिव.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department No. FAC-2016/C.R.38/Labour-4, dated September 2017 is hereby published under the authority of the Governor of Maharashtra.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SHWETA SINGHAL,
Deputy Secretary to Government

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT
Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralaya, Mumbai 400 032
dated the 18th March 2017.

NOTIFICATION

THE FACTORIES ACT, 1948.

No. FAC-2016/C.R.38/ Lab-4.—The following draft of rules further to amend the Factories Act, 1948 (hereinafter referred to as “The Principle rules”) which Government of Maharashtra proposes to make is exercise of powers conferred by sub-section (2) of section 65 read with section 112 and 115 of Factories Act, 1948 (63 of 1948), in its application to the state of Maharashtra (hereinafter referred to as “the said act”) and clause (3) of section 23 of General Clauses Act, and of all other powers enabling it in that behalf, is hereby published as required by sub-section (1) of section 115 of the said Act, for the information of all persons likely to be affected thereby and notice is hereby given that the said draft will be taken into consideration by the Government of Maharashtra after expiry of a period of forty-five days from the date of publication of this notification in the *Maharashtra Government Gazette*.

2. Any objection or suggestion which may be received by the Director, Industrial Safety and Health, Kamgar Bhavan, 5th Floor, Block ‘E’, C-20, Bandra-Kurla Complex, Bandra (E), Mumbai-400 051, from any person with respect to the said draft, will be considered by the Government.

DRAFT RULES

No. FAC-2016/C.R. 38/Lab-4.—In exercise of the powers conferred by subsection (2) of section 65 read with section 112 and 115 of the Factories Act, 1948 (63 of 1948), in its application to the State of Maharashtra of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra, hereby makes the following rules, further to amend the Maharashtra Factories Rules, 1963, the same having been previously published as required by sub-section (1) of section 115 of the said Act, as follows, namely :—

(1) These Rules may be called the Maharashtra Factories (Amendment) Rules, 2016.

(2) After the Rule 102-A of the Maharashtra Factories Rules, 1963, the following Rule 102-C shall be inserted, namely :—

“102-C –Exemption of adult male workers.– Any or all the adult workers in any factory or group or class or description of factories shall be exempted from any or all of the provisions of sections 51,52,54 and 56 under sub-section (2) of section 65 of the said Act subject to the following terms and conditions fulfilled by the owner or occupier of the factory. In addition to the conditions mentioned in clauses (i) to (iv) of sub-section (3) of section 65 of the said Act :—

(v) No worker shall be allowed to work for more than five hours at a stretch and rest interval shall not be less than half an hour.

(iv) List of the names of workers required for overtime shall be displayed and copy of the same shall be submitted to office of the Inspector of Factories.”

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SHWETA SINGHAL,
Deputy Secretary to Government.